

DRUHÁ ČÁST

Už skoro měsíc pracoval chlapec u Sklenáře a nebyl tou činností zrovna nadšen. Sklenář celý den jenom bručel za pultem a napomínal ho, ať dává pozor a nic nerozbije.

Zůstával tam však dál, protože Sklenář byl sice mrzout, ale nebyl nespravedlivý; za každý prodaný kus dostával Santiago dobrou provizi a něco už si našetřil. Teď ráno si to spočítal: kdyby každý den pracoval jako dosud, potřeboval by celý rok, aby dal dohromady peníze na pár ovcí.

„Rád bych vyrobil stojan na sklo,“ řekl kupci. „Mohl by stát před krámem a lákat zdola kolemjdoucí.“

„Stojan není k ničemu,“ odpověděl Sklenář. „Lidi o něj zakopnou a sklo se rozbije.“

„Když jsem pásal ovce, riskoval jsem, že je uštkne had a zahynou. To ale patří k životu ovcí a pastýřů.“

Mezitím Sklenář obsloužil zákazníka, který si přál tři sklenice. Prodávalo se víc než kdykoli předtím, jako by se svět vrátil do dob, kdy tahle ulice byla jednou z hlavních atrakcí Tangeru.

„Máme mnohem lepší obrat,“ řekl chlapci, když zákazník odešel. „Peníze mi umožní pohodlnější život a tobě brzo vrátí ovce. Proč žádat od života víc?“

„Protože musíme sledovat znamení,“ odpověděl Santiago takřka proti své vůli; a hned ho to zamrzelo, protože Sklenář nikdy žádného krále nepotkal.

„Říká se tomu Příznivý začátek, štěstí začátečníka. Protože život chce, abys prožil svůj Osobní příběh,“ poučil ho tenkrát stařec.

Sklenář však pochopil, co chce Santiago říct. Už pouhá jeho přítomnost v krámě bylo znamení, a jak dny plynuly a do pokladny proudily peníze, vůbec nelitoval, že Španěl přijal. I kdyby ten chlapec vydělával víc, než měl; nabídl mu totiž velkou provizi, protože myslel, že víc než dřív prodávat nebude, a jeho vnitřní hlas mu říkal, že se mladík brzo vrátí ke svým ovcím.

„Proč vlastně jsi chtěl vidět pyramidy?“ zeptal se, aby zamluvil ten stojan.

„Protože jsem o nich hodně slyšel,“ odpověděl Santiago vyhýbavě, když si vzpomněl na poklad, a raději o tom mlčel.

„Neznám tady nikoho, kdo by chtěl putovat pouští, jen aby spatřil pyramidy,“ řekl Sklenář. „Vždyť jsou to jenom hory kamení. Takovou si můžeš postavit na dvoře.“

„Vy jste nikdy nesnil o cestách,“ řekl Santiago a obsloužil dalšího zákazníka, který vešel do krámu.

O dva dny později si šel Sklenář promluvit s chlapcem o stojanu.

„Nemám rád změny,“ prohlásil. „Ani ty, ani já nejsme tak bohatí jako obchodník Hassan. Pokud on udělá špatný obchod, nijak ho to nepoškodí. My dva však musíme s našimi omyly pořád počítat.“

– To je pravda, – pomyslel si Santiago.

„K čemu tedy chceš stojan?“ zeptal se Sklenář.

„Abych se mohl rychleji vrátit ke svým ovcím. Musíme využít, že nám přeje štěstí, a udělat všecko, abychom mu napomohli, stejně jako ono pomáhá nám. Říká se tomu Příznivý začátek. Nebo štěstí začátečníka.“

Starý obchodník chvíli mlčel. Pak řekl:

„Prorok nám dal Korán a uložil nám jen pět povinností, které máme za své existence splnit. Nejdůležitější je tato: je jenom jeden Bůh. Další zní: modlit se pětkrát denně, postit se v měsíci ramadánu, prokazovat dobrodiní chudým.“

Odmíchl se. Když mluvil o Prorokovi, v očích se mu zaleskly slzy. Byl horlivý věřící a při vši své netrpělivosti se snažil žít v souladu se zákonem islámu.

„A jaká je ta pátá povinnost?“ zeptal se Santiago.

„Přede dvěma dny jsi mi řekl, že jsem nikdy nesnil o cestách,“ odpověděl Sklenář. „Pátou povinností každého muslima je právě jedna cesta. Aspoň jednou za život máme podniknout pout' do posvátného města Mekky.“

Mekka je mnohem dál než pyramidy. V mládí jsem raději to málo, co jsem měl, vložil do tohohle krámu. Myslel jsem, že jednou zbohatnu a pak podniknu cestu do Mekky. Začal jsem vydělávat, ale nemohl jsem nikomu svěřit své sklo, protože je křehké. Současně jsem viděl, jak kolem mého krámu plno lidí míří do Mekky. Některé bohaté poutníky provázeli sluhové a velbloudi, ale většinou to byli lidé mnohem chudší než já.

Všichni odcházeli a vraceli se spokojení a nade dveře svých domů umístili symboly vykonané poutě. Jeden z nich, švec, který se živil tím, že spravoval cizí boty, mi řekl, že skoro rok putoval pouští, ale mnohem unavenější prý býval, když musel v Tangeru obejít pár bloků, aby nakoupil kůži.“

„Tak proč se nevypravíte do Mekky teď?“ zeptal se Santiago.

„Protože právě ta Mekka mě udržuje při životě. Jen kvůli ní snáším všechny tyhle stejné dny, tyhle mlčící sklenice v policích, obědy a večeře v té příšerné hospodě. Obávám se, že kdybych uskutečnil svůj sen, neměl bych už proč žít.“

Ty sníš o ovcích a pyramidách. U tebe je to jiné, protože ty své sny hodláš uskutečnit. Já chci o Mekce jenom snít. Tisíckrát už jsem si představoval, jak putuji pouští, jak přijdu na nádvoří, kde je Posvátný kámen, a sedmkrát jej obejdu dřív, než na něj sáhnu. Představoval jsem si už, kdo asi bude vedle mě a přede mnou, jak spolu budeme rozmlouvat a modlit se. Bojím se velkého zklamání, a tak o tom raději jenom sním.“

Ten den Sklenář svolil, aby chlapec vyrobil stojan. Všichni přece nemohou snít stejným způsobem.

Uběhly další dva měsíce a stojan přilákal do sklenářství hodně zákazníků. Santiago si počítal, že za dalšího půl roku práce by se mohl vrátit do Španělska a koupit si šedesát ovcí a ještě šedesát navrch. Za necelý rok by stádo zdvojnásobil a mohl by obchodovat s Araby, protože zvládl jejich zvláštní jazyk. Od onoho rána na tržišti už nikdy nepoužil kamínky urim a thumim a Egypt se pro něj stal jenom snem stejně vzdáleným jako Mekka pro Sklenáře. Byl však teď se svou prací spokojen a co chvíli si představoval den, kdy přistane v Tarifě jako vítěz.

„Měj vždycky na paměti, co chceš,“ řekl mu starý král. Santiago to věděl a pracoval pro to. Jeho poklad je možná v tom, že přišel do téhle cizí země, byl oloupen, a aniž vůbec něco utratil, získal peníze, aby zdvojnásobil své stádo.

Byl sám na sebe pyšný. Poznal tak důležité věci jako je obchod se sklem, znamení a řeč beze slov. Jednou odpoledne si kdosi na kopci postěžoval, že tam není jediné slušné místo, kde by se člověk po tom výstupu mohl napít. Santiago už znal řeč znamení a šel si promluvit se Sklenářem.

„Začneme prodávat čaj lidem, kteří přijdou sem nahoru,“ řekl.

„Čaj tu prodává kdekdo,“ namítl Sklenář.

„Ale my jej můžeme servírovat v našich sklenicích. Čaj jim zachutná a ještě si budou chtít sklenice koupit. Protože nejvíc lidi přitahuje krása.“

Sklenář se na chlapce chvíli díval a nic neříkal. Ale když se ten večer pomodlil a zavřel krám, sedl si s ním přede dveře a pozval ho, ať si s ním zakouří nargilé – tu zvláštní arabskou dýmku.

„O co ti vlastně jde?“ zeptal se starý Sklenář.

„Už jsem vám to říkal. Chci si koupit zpátky svoje ovce. A k tomu je třeba peněz.“

Starý obchodník si vložil do dýmky několik nových uhlíků a dlouze potáhl.

„Už třicet let mám tenhle krám. Poznám sklo dobré a sklo špatné a chod obchodu znám do všech podrobností. Všecko je v rozsahu, na jaký jsem si zvykl. Když začneš prodávat čaj ve sklenicích, počet zákazníků se zvýší. A já pak budu muset změnit svůj způsob života.“

„A to by se vám nelíbilo?“

„Jsem na svůj život zvyklý. Dřív než jsi přišel, říkal jsem si, kolik času jsem promarnil na jednom místě, zatímco všichni moji přátelé se někam stěhovali, chudli nebo bohatli. Dost mě to mrzelo. Teď však vím, že to bylo jinak: tenhle krám je přesně tak veliký, jak jsem vždycky chtěl. Nechci nic měnit, protože nevíím, jak to změnit. Už jsem si moc zvykl sám na sebe.“

Santiago nevěděl, co na to říct. Starý obchodník tedy pokračoval:

„Tys byl pro mě hotové požehnání. A dnes je mi jasné jedno: každé požehnání, není-li přijato, změní se v prokletí. Já už od života víc nechci. A ty mě nutíš vidět bohatství a obzory, jaké jsem nikdy nepoznal. Teď, když je znám a když znám své nesmírné možnosti, budu se cítit hůř než dřív. Protože vím, že mohu mít vše, a to já nechci.“

– Ještě dobře, že jsem nic neřekl prodavači kukuřice, – pomyslel si Santiago.

Nějakou chvíli dál kouřili nargilé, dokud nezašlo slunce. Hovořili arabsky a Santiago byl sám se sebou spokojen, protože mu to šlo. Kdysi se domníval, že ovce ho mohou naučit o světě všechno. Ale arabsky ho naučit nemohou.

– Na světě jsou určitě ještě jiné věci, které ovce nedokážou naučit, – pomyslel si a mlčky pozoroval Sklenáře. – Protože ovce nehledají nic než vodu a potravu.

A stejně si myslím, že to nejsou ony, kdo učí: to já se učím.

„Maktub,“ řekl nakonec Sklenář.

„Co to znamená?“

„Musel by ses narodit jako Arab, abys tomu rozuměl,“ odpověděl Sklenář. „Ale dalo by se to přeložit jako ‚to je psáno‘.“

A zatímco zhasel uhlíky v dýmce, řekl Santiagovi, že může začít prodávat čaj ve sklenicích. Zastavit řeku života je někdy nemožné.

Lidé stoupali do kopce a unavili se. A tu objevili nahoře krám, kde měli krásné sklenice s osvěžujícím mátovým čajem. Šli se tedy dovnitř z těch pěkných sklenic napít.

„Tohle mou ženu nikdy nenapadlo,“ uvědomil si jeden z nich a několik sklenic si koupil, protože večer čekal návštěvu: hosté užasnou nad nádherou pohárů. Jiný se zase dušoval, že čaj naser-vírovaný ve skle vždy víc chutná, protože se v něm líp drží aró-ma. Třetí z nich konečně prohlásil, že v Orientu se sklenice na čaj používají tradičně pro svou magickou moc.

Zakrátko se ta novina roznesla a na kopec pak přicházelo množství lidí toužících poznat krám, kde dělají něco nového v tak starém oboru. I jiní obchodníci začali prodávat čaj ve sklenicích, ale protože nesídlili na kopci, byl jejich krám pořád prázdný.

Zanedlouho musel Sklenář přijmout další dva zaměstnance. Kromě skla začal dovážet ohromné spousty čaje, který pak den-ně popíjeli muži i ženy žádostiví novinek.

A tak uběhlo půl roku.

Santiago se probudil ještě před úsvitem. Uplynulo jedenáct mě-síců a devět dní od chvíle, kdy poprvé vstoupil na africkou půdu.

Oblékl si arabský šat z bílého lnu, který si pořídil právě pro tento den. Šátek na hlavě si připevnil kruhem z velbloudí kůže. Obul si sandály a sešel tiše dolů.

Město ještě spalo. Vzal si zemli se sezamem a zapil ji teplým čajem ze sklenice. Pak usedl na práh a sám si zakouřil nargilé.

Pokuřoval v tichosti, na nic nemyslel, poslouchal jen ustavičný šum větru, který přinášel vůni pouště. Když dokouřil, sáhl do kap-sy a chvílku pozoroval, co z ní vyndal.

Byl to tlustý svazek bankovek. Dost na to, aby si koupil sto dvacet ovcí, zpáteční lístek a povolení k obchodu s touhle zemí.

Trpělivě čekal, až se starý Sklenář probudí a otevře krám. Pak si oba šli zase vypít čaj.

„Dnes končím,“ řekl chlapec. „Mám dost peněz, abych si kou-pil své ovce. Vy zase máte peníze na pouť do Mekky.“

Starý muž nic neříkal.

„Prosím o vaše požehnání,“ naléhal Santiago. „Vy jste mi po-mohl.“

Sklenář dál tiše chystal čaj, ale pak se přece jen otočil.

„Jsem na tebe pyšný,“ řekl. „Vnesl jsi do mého sklenářství du-ši. Ale ty víš, že se do Mekky nevypravím. Stejně jako víš, že ne-půjdeš zpátky koupit si ovce.“

„Jak to víte?“ polekal se Santiago.

„Maktub,“ řekl prostě Sklenář.

A požehnal mu.

Santiago šel do svého pokoje a složil všechno, co měl. Byly toho tři plné tašky. Až na odchodu si všiml, že v koutě leží jeho starý pastýřský tlumok. Byl celý zmačkaný a on na něj už skoro zapomněl. Měl v něm pořád stejnou knížku a plášť. Jak ten plášť vyndával s tím, že ho venku daruje nějakému chlapci, vyklouzly na zem dva kamínky. Urim a thumim.

Tu se chlapec rozpomněl na starého krále a překvapilo ho, jak dlouho už na to všechno nemyslel. Celý rok neúnavně pracoval a myslel na to, aby vydělal peníze a nemusel se stydět vrátit do Španělska.

„Nikdy neupouštěj od svých snů,“ řekl mu starý král. „Sleduj znamení.“

Santiago kaménky zvedl a opět se ho zmocnil onen zvláštní pocit, že král je nablízku. Pracoval tvrdě celý rok a teď mu znamení dávala najevo, že je čas odejít.

– Budu zase přesně tím, co jsem byl dřív, – pomyslel si Santiago. – A ovce mě arabsky mluvit nenaučily.

Ovce ho nicméně naučily něčemu mnohem důležitějšímu: že na světě existuje řeč, které rozumějí všichni a kterou chlapec používal po celou tu dobu, co zveleboval obchod. Byla to řeč nadšení, věcí dělaných s láskou a s chutí kvůli něčemu, po čem se touží nebo v co se věří. Tanger už pro něj nebyl cizím městem a on cítil, že stejně tak, jako dobyl tohle místo, mohl by dobýt svět.

„Když si něco přeješ, celý Vesmír se spojí, abys to mohl uskutečnit,“ řekl mu tenkrát starý král.

Starý král však nic neřikal o zlodějích, o nesmírných pouštích, o lidech, co znají své sny, ale netouží je uskutečnit. Starý král mu

neřekl, že pyramidy jsou jen hory kamení, jaké si kdekdo může postavit na dvoře. A zapomněl mu povědět, že když máme peníze, abychom si koupili stádo větší než dřív, máme si je koupit.

Santiago popadl tlumok a přidal si ho ke svým taškám. Šel po schodech dolů; starý kupec obsluhoval dvojici cizinců, zatímco další dva zákazníci chodili po krámě a popíjeli čaj ze sklenic. Na tak časnou ranní hodinu to byla slušná návštěvnost. Z místa, kde stál, si poprvé všiml, že Sklenářovy vlasy mu velice připomínají vlasy starého krále. Vzpomněl si, jak se za jeho prvního dne v Tangeru, kdy neměl ani kam jít, ani co jíst, usmíval cukrář; i ten úsměv připomínal starého krále.

– Jako by byl tudy šel a nechal tu svou stopu, – pomyslel si. – A jako by ho každý v určité chvíli své existence mohl poznat. On ostatně řekl, že se vždycky objeví tomu, kdo prožívá svůj Osobní příběh.

Odešel a ani se se Sklenářem nerozloučil. Báł se, že by se před těmi lidmi rozplakal. Bude se mu ale stýskat po čase, který tu strávil, a po všem dobrém, co se naučil. Mnohem víc si teď důvěřoval a měl chuť dobýt svět.

– Přitom se vracím do kraje, který už znám, a znova chci pást ovce. – A už se mu jeho rozhodnutí tak nezamlouvalo. Celý rok pracoval, aby uskutečnil svůj sen, a ten sen teď minutu po minutě ztrácel na významu. Možná že to ani není jeho sen.

– Třeba je lepší být jako Sklenář: nikdy se nevypravit do Mekky a žít jen přáním někdy ji spatřit. – Držel však v ruce urim a thumim a kameny na něj přenášely sílu a vůli starého krále. Shodou okolností – anebo je to znamení, řekl si – vešel do stejné hospody jako před rokem. Zloděj už tu nebyl a hostinský mu přinesl šálek čaje.

– Pastýřem můžu být vždycky, – pomyslel si. – Naučil jsem se pečovat o ovce a na to, jaké jsou, nikdy nezapomenu. Už třeba

ale nebudu mít další příležitost dostat se k egyptským pyramidám. Ten stařec měl zlatý náprsník a věděl o mně všechno. Byl to opravdový král, král mudrců.

Od andaluských plání ho dělily jen dvě hodiny plavby, kdežto mezi ním a pyramidami byla celá poušť. Tu ho napadlo, jak různě je možné uvažovat o téže situaci: po pravdě řečeno teď je o dvě hodiny blíž svému pokladu. Přestože na to, aby ty dvě hodiny zdolal, potřeboval skoro celý rok.

– Vím, proč se chci vrátit ke svým ovcím. Už je znám; nedají moc práce a můžu je mít rád. Nevím, jestli můžu mít rád poušť, ale právě poušť skrývá můj poklad. Pokud se mi jej nepodaří najít, domů se můžu vrátit vždycky. Život mi však znenadání dal dost peněz a mám všechnen čas, který potřebuji; tak proč ne?

V té chvíli pocítil nesmírnou radost. Vždycky se může vrátit a pást ovce. Vždycky se může vrátit a prodávat sklo. Na světě je možná ještě hodně jiných zakopaných pokladů, on však měl dvakrát týž sen a potkal krále. To se nestává každému.

Spokojeně vyšel z hospody. Vzpomněl si, že jeden ze Sklenářových dodavatelů vozil sklo s karavanami, které křížují poušť. V ruce pořád držel kamínky urim a thumim; kvůli těmhle dvěma kamenům se znovu vydává na cestu za svým pokladem.

„Jsem vždycky nablízku těm, kdo prožívají svůj Osobní příběh,“ řekl tenkrát starý král.

Nic za to nedá, když zajde do skladu a zeptá se, jestli jsou pyramidy opravdu tak daleko.

Angličan seděl na jakémsi lešení, kde to čpělo zvířaty, potem a prachem. Sklad se tomu ani nedalo říkat; byla to pouhá ohrada. „Po celoživotním úsilí se nakonec dostanu na takovéhle místo,“ říkal si, zatímco roztržitě listoval v nějakém chemickém časopise. „Deset let studií mě dovede do ohrady.“

Je však třeba pokračovat. Musí věřit znamením. Celý život, veškerá studia věnoval hledání jediné řeči, jíž mluví Vesmír. Nejdřív se zajímal o esperanto, pak o různá náboženství, a nakonec o alchymii. Teď mluví esperantem, dokonale se vyzná v náboženstvích, ale ještě není alchymistou. Je pravda, že se mu podařilo rozřešit důležité věci. Jeho bádání však dospělo k mrtvému bodu. Marně se snažil navázat styk s nějakým alchymistou. Alchymisté jsou však podivíni, kteří myslí jen na sebe a skoro vždy odmítají někomu pomoci. Kdoví, možná objevili tajemství Velkého díla – tak zvaný Kámen mudrců –, a proto se uzavírají v mlčení.

Při marném hledání Kamene mudrců už utratil část jmění po otci. Navštívil nejlepší světové knihovny a koupil si nejdůležitější a nejvýznamnější knihy o alchymii. V jedné se dočetl, že před mnoha lety navštívil Evropu proslulý arabský alchymista. Prý mu bylo víc než dvě stě let a objevil Kámen mudrců a Elixír věčného mládí. Angličana to velice zaujalo, ale byl by to považoval jen za další z četných legend, kdyby mu jeden jeho přítel – který se právě vrátil z archeologické výpravy do pouště, – nebyl vyprávěl o jednom Arabovi s mimořádnými schopnostmi.

„Žije v oáze Al-Fajjúm,“ řekl mu přítel. „Lidé tvrdí, že je mu dvě stě let a že jakýkoli kov dokáže proměnit ve zlato.“

Angličan byl vzrušením celý bez sebe. Okamžitě odvolal všechny své závazky, vzal nejdůležitější knihy, a teď tedy byl zde, ve skladu podobném ohradě, za jehož vraty se obrovská karavana připravovala na cestu napříč Saharou. A ta cesta vedla přes Al-Fajjúm.

„Přece toho zatraceného alchymistu musím najít,“ říkal si Angličan. A živočišný pach kolem už mu nepřípadal tak nesnesitelný.

Nějaký mladý Arab, rovněž obtěžkaný zavazadly, se přiblížil k místu, kde seděl Angličan, a pozdravil.

„Kam máte namířeno?“ zeptal se.

„Do pouště,“ odpověděl Angličan a znova se dal do čtení. Nehodlal se teď s nikým bavit. Potřeboval si zopakovat všechno, co se za deset let naučil, protože alchymista ho určitě podrobí nějaké zkoušce.

Mladý Arab vytáhl knihu a dal se do čtení. Byla to kniha ve španělštině. – To je dobře, – pomyslel si Angličan. Španělsky mluvil líp než arabsky, a jestli ten mladík jede až do Al-Fajjúmu, bude mít s kým si povídat, pokud se zrovna nebude zabývat vážnými věcmi.

– To je divné, – pomyslel si Santiago, když se znovu pokoušel začíst do pohřební scény na prvních stránkách knihy. – Je to už tak dávno, co jsem to začal číst, a nemohu se dostat dál. – Teď ho sice nevyrušoval žádný král, ale stejně se nedokázal soustředit. Stále ještě pochyboval, jestli se rozhodl správně. Začínal ale chápat cosi důležitého: rozhodnutí je jenom začátek něčeho. Jakmile se člověk rozhodne, pohrouží se ve skutečnosti do mocného proudu a ten ho unáší na místo, na které v okamžiku rozhodování vůbec nepomyslel.

– Když jsem si umínil jít za svým pokladem, nikdy by mě bylo nenapadlo, že budu pracovat ve sklenářství, – potvrzoval si své úvahy v duchu. – Zrovna tak se mohu rozhodnout pro tuhle karavanu, ale průběh její cesty bude vždy tajemstvím.

Evropan před ním také četl nějakou knihu. Nebyl zrovna sympatický a přezíravě si ho změřil, když přišel. Mohli by se třeba spřátelit, ale ten člověk se dál bavit nechtěl.

Santiago sklapl knihu. Nehodlal dělat nic, čím by se tomu Evropanovi podobal. Vyndal z kapsy kamínky urim a thumim a začal si s nimi pohrávat.

Cizinec vykřikl:

„Urim a thumim!“

Santiago kamínky zase bleskurychle schoval do kapsy.

„Nejsou na prodej,“ řekl.

„Nemají valnou cenu,“ prohlásil Angličan, „Je to obyčejný křemen, nic víc. Takových kamenů jsou na zemi milióny, ale pro toho, kdo tomu rozumí, je to urim a thumim. Netušil jsem, že by je tady někdo mohl mít.“

„Je to dar od jednoho krále,“ řekl Santiago.

Cizinec oněměl. Pak sáhl do kapsy a rozechvěle vyndal dva stejné kamínky.

„Mluvil jste o nějakém králi,“ řekl.

„A vy nevěříte, že králové by se bavili s pastýři, vidíte?“ poznamenal chlapec a chtěl rozhovor skončit.

„Naopak. Právě pastýři jako první uznali krále, k němuž se ostatní svět znát nechtěl. Proto je velice pravděpodobné, že králové rozmlouvají s pastýři.“

A dodal v obavě, že mu mladík nerozumí:

„Je to v bibli. V knize, která mě naučila, jak si urim a thumim udělat. Takové kamínky byly jediným dovoleným způsobem, jímž Bůh zjevoval svou vůli. Kněží je nosili ve zlatém náprsníku.“

Ted' byl Santiago rád, že do skladu zašel.

„Možná je to znamení,“ uvažoval nahlas Angličan.

„Kdo vám co říkal o znameních?“ vyzvídal chlapec se stále větším zájmem.

„Všecko v životě je znamení,“ řekl Angličan a tentokrát odložil časopis, který četl. „Vesmír je učiněn z řeči, jíž všichni rozumějí, ale která už upadla v zapomnění. A já kromě jiných věcí právě tuhle Univerzální řeč hledám.“

Proto jsem zde. Musím najít muže, který tu řeč zná. Je to alchymista.“

Jejich rozhovor přerušil majitel skladu.

„Máte štěstí,“ oznámil jim ten tlustý Arab. „Dnes odpoledne odjíždí karavana do Al-Fajjúmu.“

„Já ale chci do Egypta,“ namítl chlapec.

„Al-Fajjúm je v Egyptě,“ odpověděl majitel. „Odkud vlastně jste?“

Santiago řekl, že ze Španělska. To se Angličanovi zamlouvalo: přestože má ten mladík arabský šat, aspoň je to Evropan.

„On říká znaméním ‚štěstí‘,“ podotkl Angličan, jakmile Arab

odešel. „Kdybych mohl, napsal bych o slovech ‚štěstí‘ a ‚náhoda‘ velikou encyklopedii. Těmito slovy se píše Univerzální řeč.“

A není žádná náhoda, že tu Santiaga potkal s kamínky urim a thumim, dodal. Ještě se ho zeptal, jestli také hledá alchymistu.

„Já hledám poklad,“ odpověděl Santiago a hned toho litoval. Zdálo se však, že tomu Angličan nepřikládá žádnou váhu.

„Dalo by se říct, že já taky,“ řekl.

„A vlastně ani nevím, co to alchymie je,“ dodal chlapec, právě když je majitel skladu začal svolávat ven.

„Já jsem Vůdce karavany,“ prohlásil černooký vousáč. „Jsem vládcem nad životem a smrtí každého, koho vedu. Neboť poušť je jako rozmarná žena a muži z ní mohou zešílet.“

Karavana čítala asi dvě stě osob a dvojnásob zvířat. Byli to velbloudi, koně, osli a ptáci. Angličan měl několik zavazadel plných knih. V karavaně byly i ženy a děti a větší počet mužů ozbrojených meči a dlouhými puškami. Vládla tu nevýslovná vřava a Vůdce musel svá slova několikrát opakovat, aby mu všichni rozuměli. „Lidé jsou různí a mají v srdci různé bohy. Můj jediný Bůh však je Alláh a já při jeho jménu přísahám, že učiním vše, co bude v mých silách, abych zas jednou zdolal poušť. Teď žádám, aby každý z vás přísahal při Bohu, v němž v hloubi srdce věří, že mě za všech okolností poslechne. Neposlušnost znamená v poušti smrt.“

V řadách přítomných se ozval šepot. Všichni tiše přísahali při svém Bohu. Santiago přísahal při Ježíši Kristu. Angličan setrval v mlčení. Šepot trval déle, než stačilo na pouhou přísahu; lidé také prosili o ochranu nebes.

Rozlehl se zvuk trubky a všichni nasedli na jízdní zvířata. Santiago s Angličanem si koupili velbloudy a dostali se nahoru s určitými potížemi. Pastýři se zželelo Angličanova velblouda: byl obtížen těžkými vaky s knihami.

„Neexistují náhody,“ snažil se Angličan navázat na přerušenu rozhovoru. „Sem mě zavedl jeden přítel, který zná jednoho Araba, který...“

Karavana se však dala do pohybu a nebylo slyšet, co říká. Ale chlapci bylo jasné, co má Angličan na mysli: tajemný řetěz

spojující jedno s druhým, který způsobil, že se stal pastýřem a měl dvakrát týž sen, že se octl ve městě blízském Africe a tam na náměstí potkal krále, že byl oloupen a hned nato se seznámil se Sklenářem, a že...

– Čím víc se blížíme snu, tím víc se Osobní příběh stává pravým důvodem života, – pomyslel si chlapec.

Karavana zamířila k západu. Putovali od časného rána a zastavili, když bylo slunce nejpálčivější, aby se zas dali na pochod k večeru. S Angličanem Santiago moc nemluvil, protože ten většinou četl své knihy.

Začal tedy mlčky sledovat pochod zvířat a lidí napříč pouští. Všechno bylo docela jiné než v den odjezdu: tenkrát se rozruch, křik, dětský pláč a řev zvířat mísily s nervózními příkazy průvodců a obchodníků.

V poušti však byl jen věčný vítr, ticho a dusot kopyt. Ba ani průvodci mezi sebou nemluví.

„Tolikrát už jsem putoval těmihle písčinami,“ řekl večer jeden velbloudář. „Poušť je ale tak veliká a obzor tak daleký, že si člověk připadá docela malý a raději mlčí.“

Santiago pochopil, co má velbloudář na mysli, přestože sám sem vkročil poprvé. Pokaždé když pozoroval moře nebo oheň, byl s to celé hodiny mlčet a na nic nemyslet, pohroužen do nemírnosti a síly žívlů.

– Poučil jsem se stykem s ovce i se sklem, – pomyslel si. – Můžu se poučit i z pouště. Zdá se mi starší a moudřejší.

Vítr nikdy neustával. Santiago si vzpomněl na den, kdy jej ucítil nahoře na tarifských hradbách. Možná že teď čechrá rouno jeho ovce, které jdou andaluskými pláněmi za vodou a potravou.

– Už to nejsou moje ovce, – řekl si, ale nestýskalo se mu. – Určitě si zvykly na nového pastýře a na mě zapomněly. Tak to má být. Kdo stejně jako ovce bývá pořád na cestě, ten ví, že se ustavičně odchází.

Pak si vzpomněl na kupcovu dceru a byl si jist, že se už vdala.

Třeba si vzala prodavače pražené kukuřice nebo nějakého pastýře, který také umí číst a vyprávět zvláštní příběhy; takových jako on je určitě víc. Podivil se však svému tušení: možná se už také učí té Univerzální řeči, v níž je minulost a přítomnost všech lidí. „Tušení“ tomu říkávala jeho maminka. Santiago začal chápat, že tušení jsou rychlým pohroužením duše do onoho univerzálního proudu života, kde příběhy všech lidí jsou navzájem spojeny a my můžeme vědět vše, protože vše je psáno.

„Maktub,“ řekl chlapec, neboť si vzpomněl na Sklenáře.

Poušť byla někdy písčitá, jindy zas kamenitá. Když došla karavana k nějakému balvanu, obešla jej; octla-li se před skalisky, dala se velkou oklikou. Když byl písek pro kopyta velbloudů příliš jemný, hledalo se, kde je pevnější. V místech, kde dřív bývalo jezero, pokrývala půdu sůl. To pak zvířata sténala a velbloudáři sesedli a vyprostili je. Pak vzali náklad na záda sami, a když přešli zrádný terén, znovu všechno naložili na hřbet zvířatům. Pokud některý průvodce onemocněl nebo zemřel, velbloudáři si losem zvolili jiného.

To všechno však mělo jediný cíl: bez ohledu na to, jakými oklikami bylo třeba jet, karavana směřovala pořád k témuž bodu. Jakmile byly zdolány překážky, znovu si to namířila k hvězdě, která ukazovala, kde leží oáza. Když lidé viděli tu zářivou hvězdu na jitrní obloze, věděli, že ukazuje k místu s ženami, vodou, datlemi a palmami. Jen Angličan si toho nevšiml: většinou byl zabraný do četby svých knih.

I Santiago měl s sebou knihu, kterou se pokoušel číst v prvních dnech cesty. Mnohem zajímavější mu však připadalo pozorovat karavanu a poslouchat vítr. Hned jak se naučil líp rozumět svému velbloudovi a mít ho rád, knihu zahodil. Byla to zbytečná zátěž, přestože si v jakési pověrčivosti říkal, že vždycky potká někoho důležitého, kdykoli tu knihu otevře.

Skamarádil se s velbloudářem, který jel po jeho boku. Když se večer všichni sesedli kolem ohňů, vyprávěl mu příhody, které zažil jako pastýř.

Za jednoho z těch večerů se velbloudář rozpovídal o svém životě.

„Žil jsem v jednom místě poblíž El Kairumu,“ vykládal. „Měl jsem kus půdy, děti a život, který až do smrti měl být pořád stejný. Jednou byla úroda lepší než jiné roky a všichni jsme se vydali do Mekky. Já tak splnil jedinou povinnost, která mi ještě zbývala. Byl jsem spokojen a mohl jsem zemřít v míru a pokoji.

Jednoho dne se však zatřásla země a Nil vystoupil z břehů. To, o čem jsem myslel, že se stává jenom druhým, se nakonec stalo mně. Sousedé se báli, že při těch záplavách přijdou o své olivovníky; manželka trnula hrůzou, že nám velká voda odnese děti. A já se děsil, že se mi před očima hroutí vše, čeho jsem dosáhl.

Nedalo se nic dělat. Půda už se obdělávat nedala a musel jsem si najít jinou obživu. Dnes jsem velbloudář. Tehdy však jsem pochopil slovo Alláhovo: lidé se nebojí neznáma, protože každý člověk je schopen dosáhnout všeho, co chce a co potřebuje.

Bojíme se jenom, že ztratíme to, co máme, ať už život nebo pole. Ten strach ale přejde, když pochopíme, že náš příběh a příběh světa psala táž Ruka.“

Večer se někdy karavany setkávaly. Jedna vždycky měla to, co druhá postrádala – jako by opravdu všechno psala táž Ruka. Velbloudáři si sdělovali informace o větrných bouřích a sesedali se kolem ohnišť, kde si vyprávěli příhody z pouště.

Jindy se zas objevili tajuplní zahalení mužové; byli to Beduíni, kteří střežili pout' karavan. Podávali zprávy o lupičích a barských kmenech. V tichosti se objevili a v tichosti zase zmizeli a z černých burnusů s kapucí jim bylo vidět jen oči.

Jednou večer přišel velbloudář k ohni, kde seděl chlapec s Angličanem.

„Proslýchá se, že mezi kmeny došlo k bojům,“ řekl.

Všichni tři mlčeli. Santiago vytušil ovzduší strachu, přestože nikdo neřekl ani slovo. Zas jednou porozuměl jazyku beze slov, Univerzální řeči.

Po chvíli se Angličan zeptal, jestli hrozí nějaké nebezpečí.

„Když někdo vstoupí do pouště, už není možné se vrátit,“ odpověděl velbloudář. „Jakmile není možné se vrátit, musíme se starat jen o to, jak nejlíp jít vpřed. Ostatní už je na Alláhovi, i to nebezpečí.“

A skončil oním tajuplným slovem: „Maktub.“

„Musíte si víc všimnout karavan,“ řekl chlapec Angličanovi, když velbloudář odešel. „Jdou cestou plnou oklik, ale míří pořád k jednomu místu.“

„A vy byste měl víc číst o světě,“ odpověděl Angličan. „S knihami je to stejně jako s karavanami.“

Ta obrovská skupina lidí a zvířat začala postupovat rychleji. Kromě mlčení ve dne zavládlo ticho i večer, kdy se dřív lidé scházeli, aby si povídali u ohně. Jednoho dne Vůdce karavany rozhodl, že už ani ohně se nebudou rozdělovat, aby na sebe karavana zbytečně neupozorňovala.

Cestující teď vždycky shromáždili zvířata do kruhu a spali uprostřed, aby se nějak chránili před nočním chladem. Kolem skupiny dal Vůdce rozestavit ozbrojené stráže.

Angličan jednou v noci nemohl spát. Zavolal na chlapce a šli se projít po písčných přesypech kolem tábora. Byl právě úplněk a Santiago vypověděl Angličanovi celý svůj příběh.

Angličana velice zaujalo, jak sklenářství začalo prosperovat poté, co tam přišel Santiago pracovat.

„To je hybná síla všeho,“ řekl. „V alchymii se tomu říká Duše světa. Když si něco přejeme z celého srdce, pak jsme blíž Duši světa. Je to vždy kladná síla.“

Dodal, že tím nejsou nadáni jen lidé: všechny věci na Zemi mají duši, bez ohledu na to, jde-li o nerost, rostlinu nebo živočicha, anebo třeba jen o pouhou myšlenku.

„Všecko, co je na povrchu a pod povrchem Země, se ustavičně přetváří, protože Země je živá; a má duši. Jsme součástí této Duše a málokdy si uvědomujeme, že ona vždy pracuje v náš prospěch. Jistě však chápete, že tam v tom krámě se na vašem úspěchu podílely dokonce i sklenice.“

Chlapec chvíli nic neříkal a pozoroval měsíc a bílý písek.

„Sleduji, jak postupuje karavana pouští,“ řekl nakonec. „Karavana i poušť mluví stejnou řečí, a proto jí poušť umožňuje průchod. Prověřuje každý její krok, aby zjistila, jestli je s ní v souladu; v kladném případě dojde do oázy.“

Kdyby někdo z nás sem přišel s velikou odvahou, ale té řeči by nerozuměl, zahynul by hned první den.“

Dívali se spolu dál na měsíc.

„Takové je kouzlo znamení,“ pokračoval chlapec. „Sleduji, jak průvodci čtou znamení pouště a jak duše karavany rozmlouvá s duší pouště.“

Po chvíli promluvil zase Angličan.

„Musím si karavany víc všímat,“ prohlásil nakonec.

„A já si musím přečíst vaše knihy,“ řekl chlapec.

Byly to zvláštní knihy. Psalo se v nich o rtuti, soli, dracích a králích, ale on nebyl schopen ničemu porozumět. Jedna myšlenka však jako by se skoro ve všech těch knihách opakovala: všechny věci jsou projevem jedné jediné věci.

Dočetl se také, že nejdůležitější alchymistický text má jen několik řádků a byl zaznamenán na pouhý smaragd.

„To je Smaragdová deska,“ řekl Angličan, pyšný na to, že může chlapce o něčem poučit.

„K čemu je tu potom tolik knih?“

„Abychom těm řádkům porozuměli,“ odpověděl Angličan, ale sám o tom moc přesvědčen nebyl.

Nejvíce chlapce zaujala kniha o slavných alchymistech. Byli to lidé, kteří celý svůj život věnovali čištění kovů v laboratořích; věřili, že když nějaký kov bude celou řadu let zahříván, osvobodí se nakonec od svých individuálních vlastností a místo nich zůstane jen Duše světa. Tato Jediná věc umožňuje, aby alchymisté porozuměli všemu, co je na Zemi, protože to je řeč, jíž se vše do-rozumívá. Tento objev nazvali Velkým dílem – složeným z části kapalné a z části pevné.

„Nestačí pozorovat lidi a znamení, abychom tuto řeč objevili?“ zeptal se chlapec.

„Vy jste posedlý tím, že všechno zjednodušujete,“ namítl podrážděně Angličan. „Alchymie je odpovědná práce. Každý krok se musí přesně řídit poučením mistrů.“

Santiago se dočetl, že kapalné části Velkého díla se říká Elixír

věčného mládí; ten léčí všechny nemoci a nenechá alchymistu zestárnout. Pevné části se říká Kámen mudrců.

„Není snadné Kámen mudrců zhotovit,“ řekl Angličan. „Alchymisté trávili v laboratořích celé roky a pozorovali oheň, který kov očišťuje. Tak dlouho jej pozorovali, až se jim ponenáhlu vytratila z hlavy veškerá světská marnost. A jednoho krásného dne zjistili, že nakonec očistili sami sebe.“

Santiago si vzpomněl na Sklenáře. Řekl mu tenkrát, že jim vyčištění sklenic prospělo, protože oba se při tom také zbavili špatných myšlenek. Chlapec byl stále víc přesvědčen, že alchymii je možné se naučit v každodenním životě.

„Kromě toho,“ pokračoval Angličan, „Kámen mudrců má jednu úžasnou vlastnost. Pouhý odštěpek z něho může proměnit velké množství kovu ve zlato.“

Tohle prohlášení nesmírně posílilo Santiagův zájem o alchymii. Pomyslel si, že při troše trpělivosti by mohl proměnit ve zlato všecko. Četl o životě několika osob, které toho docílily: Helvetius, Elias, Fulcanelli, Geber. Jejich příběhy byly strhující: všichni prožívali svůj Osobní příběh až do konce. Cestovali, setkávali se s učiteli, dělali zázraky před nedůvěřivci, měli Kámen mudrců a Elixír věčného mládí.

Když však se chtěl dozvědět, jakým způsobem Velkého díla dosáhnout, octl se ve slepé uličce. Byly tu jen obrazy, zašifrované návody a temné texty.

„Proč se tam všechno říká tak složitě?“ zeptal se jednou večer Angličana. Všiml si přitom, že Angličan je trochu mrzutý a jistě už své knihy postrádá.

„Aby to pochopili jenom ti, kdo pochopení spojují s odpovědností,“ řekl Angličan. „Představte si, kdyby všichni najednou začali proměňovat olovo ve zlato. Za chvíli by zlato nemělo žádnou cenu.“

Jen ti vytrvalí a neúnavní badatelé dosáhnou Velkého díla. Proto jsem tady uprostřed pouště. Abych se setkal s opravdovým alchymistou, který mi k tomu pomůže najít klíč.“

„Kdy byly tyhle knihy napsány?“

„Před mnoha staletími.“

„Tenkrát ještě lidé neznali knihtisk,“ namítal dál chlapec. „Nebylo možné, aby se všichni seznámili s alchymíí. Proč tedy ten podivný jazyk se spoustou kreseb?“

Angličan na to nic neřekl. Pak prohlásil, že už řadu dní pozoruje karavanu a že nedokázal objevit nic nového. Jediné, čeho si všiml, je to, že se čím dál víc mluví o válce.

Jednoho krásného dne chlapec zase Angličanovi knihy vrátil.

„Tak co, dozvěděl jste se hodně věcí?“ zeptal se Angličan nedočkavě. Potřeboval si s někým povídat, aby zapomněl na strach z války.

„Dozvěděl jsem se, že svět má Duši, a kdo té Duši porozumí, porozumí řeči věcí. Dozvěděl jsem se, že mnozí alchymisté prožili svůj Osobní příběh a nakonec objevili Duši světa, Kámen mudrců a Elixír.“

Hlavně jsem se však dozvěděl, že tyhle věci jsou tak prosté, že se dají napsat na jediný smaragd.“

Angličan se zatvářil zklamaně. Roky studia, magické symboly, temné výrazy, laboratorní přístroje – nic z toho na chlapce nezapůsobilo. – Má asi moc primitivní duši, než aby tomu porozuměl, – pomyslel si.

Vzal si své knihy a schoval je do vaků, zavěšených na velbloudovi.

„Vraťte se ke své karavaně,“ řekl. „Od té jsem se taky nic nezvěděl.“

Chlapec znovu začal sledovat mlčení pouště a písek vířený zvířaty. – Každý má svůj vlastní způsob, jak se něčemu naučit, – opakoval si sám pro sebe. – Jeho způsob není můj a můj způsob není jeho. Oba však hledáme svůj Osobní příběh, a já ho tedy respektuji.

Karavana nyní putovala dnem i nocí. Co chvíli se objevovali zahalení poslové a přítel velbloudář chlapci vysvětlil, že válka mezi kmeny už začala. Budou mít velké štěstí, když se dostanou do oázy.

Zvířata byla vyčerpána a lidé stále zamlklejší. Ticho nejvíc dělalo v noci, kdy pouhý velbloudí řev – který dřív neznamenal nic neobvyklého – dokázal vystrašit kdekoho a mohl být signálem k útoku.

Velbloudář se však zřejmě hrozbou války nedal vyvést z míry.

„Jsem naživu,“ řekl chlapci za jedné noci bez ohňů a bez měsíčního svitu, zatímco pojídal datle. „Teď jenom jím a nic jiného kromě jídla nedělám. Když se pak vydám na cestu, budu jenom na cestě. Když budu muset bojovat, umřu možná stejně tak dobrě jako kdykoli jindy.“

Protože já nežiju ani ve své minulosti, ani ve své budoucnosti. Mám jenom přítomnost, a to mě zajímá. Když budeš moci vždycky zůstat v přítomnosti, budeš šťastný. Uvidíš, že v poušti je život, že na obloze jsou hvězdy a že válečníci bojují, protože to patří k lidskému rodu. Život pak bude jako slavnost, veliká oslava, protože je to vždy jenom ta chvíle, kterou zrovna prožíváme.“

O dvě noci později, když se chlapec ukládal k spánku, pohlédl k hvězdě, kterou potmě sledovali. Zdálo se mu, že obzor je o něco níž, protože nad pouští zářily stovky hvězd.

„To je oáza,“ řekl velbloudář.

„Tak proč tam nejedeme hned?“

„Protože se musíme vyspat.“

Santiago otevřel oči, když na obzoru začalo vycházet slunce. Před ním, právě tam, kde po celou noc svítily hvězdičky, táhla se po celé délce pouště nekonečná řada datlovníků.

„Dokázali jsme to!“ řekl Angličan, který se také zrovna probudil.

Chlapec však mlčel. Naučil se mlčení pouště a spokojil se s tím, že se díval na datlovníky před sebou. Ještě musí ujít dlouhou cestu, než se dostane až k pyramidám, a tohle ráno se jednou stane pouhou vzpomínkou. Teď však je přítomným okamžikem – slavností, o níž se zmiňoval velbloudář, a on se snaží jej prožívat se zkušeností své minulosti a se sny své budoucnosti. Jednoho dne se i tenhle pohled na tisíce datlovníků stane pouhou vzpomínkou. Pro něj to však v téhle chvíli představuje stín, vodu, útočiště před válkou. A zrovna tak jako řev velblouda se může změnit v nebezpečí, tak také řada datlovníků může znamenat zázrak.

– Svět mluví mnoha jazyky, – pomyslel si.

– Když čas ubíhá rychle, i karavany spěchají, – říkal si Alchymista a díval se, jak do Oázy vstupují stovky lidí a zvířat. Kolem příchozích bylo plno křiku, zvířený prach zakrýval pouštní slunce a děti při pohledu na cizince poskakovaly vzrušením. Alchymista sledoval, jak se kmenoví vůdci blíží k Vůdci karavany a dlouze s ním hovoří.

Nic z toho však Alchymistu nezajímalo. Už viděl přicházet a odcházet mnoho lidí, zatímco Oáza a poušť zůstávaly stejné. Viděl krále i žebráky kráčející po oněch písčinách, které s větrem ustavičně měnily tvar; byly to však stále ty písčiny, které znával z dětství. Přesto však nedokázal potlačit v hloubi srdce trochu té radosti ze života, jakou zakouší každý poutník, když po žluté zemi a modrém nebi má náhle před očima zeleň datlovníků. – Bůh možná stvořil poušť proto, aby se člověk mohl usmát při pohledu na datlovníky, – napadlo ho.

Pak se rozhodl soustředit na praktičtější záležitosti. Věděl, že s tou karavanou přichází člověk, kterého má naučit části svých tajemství. Pověděla mu to znamení. Toho člověka ještě nezná, ale jeho zkušený zrak jej pozná hned, jak ho uvidí. Doufal, že to bude někdo stejně schopný jako předešlý učedník.

– Nevím, proč tyhle věci musejí být sdělovány ústně, – uvažoval. Ne snad proto, že by byly tajné; Bůh štědře zjevuje svá tajemství všem stvořením.

Měl pro tuto skutečnost jediné vysvětlení: snad je třeba sdělovat je tak proto, že jsou učiněny z ryzího Života, a ten lze těžko zachytit obrazem nebo slovy. Lidé se totiž obrazy a slovy nadchnou a nakonec zapomenou na Řeč světa.

Příchozí byli ihned předvedeni před kmenové vůdce Al-Fajjúmu. Santiago stěží věřil svému zraku: místo studny obklopené několika palmami – jak kdysi četl v jedné naučné knížce – viděl oázu o hodně větší než mnohé vesnice ve Španělsku. Bylo tu tři sta studní, padesát tisíc datlovníků a mezi palmami plno pestrobarevných stanů.

„Vypadá to jako z *Tisíce a jedné noci*,“ poznamenal Angličan a už se nemohl dočkat, až se seznámí s Alchymistou.

Hned se kolem nich sběhly děti a zvědavě si prohlížely zvířata, velbloudy i všechny cizí lidi. Muži se vyptávali, jestli viděli nějakou bitvu, a ženy se strkaly nad látkami a drahým kamením, které kupci přivezli. Ticho pouště se zdálo být vzdáleným snem; všichni bez ustání mluvili, smáli se a křičeli, jako by z nějakého duchovního světa znovu vstoupili mezi lidi. Byli spokojeni a šťastní.

Velbloudář – vzdor včerejšímu opatrnému vyčkávání – vysvětlil Santiagovi, že oázy jsou v poušti považovány za neutrální území, protože většinu obyvatel v nich tvoří ženy a děti. A oázy jsou na jedné i druhé straně; proto se boje odehrávají v písku pouště a oázy slouží jako útočiště.

Vůdce karavany s určitými potížemi všechny shromáždil, aby jim dal instrukce. Zůstanou zde, dokud neskončí kmenová válka. Jako hosté budou sdílet stany s obyvateli oázy, kteří jim postoupí nejlepší místa. Tak velí zákon pohostinnosti. Potom každého – i členy vlastní stráže – vyzval, aby odevzdali zbraně mužům určeným kmenovými vůdci.

„To jsou pravidla války,“ vysvětloval Vůdce karavany. Z toho důvodu oázy nemohou hostit vojska nebo bojovníky.

K Santiagově překvapení Angličan vytáhl ze svého pláště chromovaný revolver a předal ho muži, který zbraně sbíral.

„Proč to s sebou nosíte?“ zeptal se.

„Abych se naučil lidem důvěřovat,“ odpověděl Angličan. Byl spokojený, že došel k cíli svého hledání.

Chlapec však myslel na poklad. Čím víc se blížil svému snu, tím složitější se všecko zdálo. Už neplatilo to, čemu starý král říkal „štěstí začátečníka“. Věděl, že se teď podrobuje zkoušce vytrvalosti a odvahy při hledání Osobního příběhu. Proto nesmí spěchat ani být netrpělivý. Jinak by si nevyšiml znamení, jimiž Bůh označil jeho cestu.

– Bůh označil mou cestu, – opakoval si, překvapen vlastními úvahami. Až dosud považoval znamení za něco, co je součástí světa. Asi jako jíst nebo spát, jít za láskou nebo dostat práci. Nikdy ho nenapadlo, že to je řeč, již mu Bůh ukazuje, co má dělat.

– Jen nebud' netrpělivý, – nabádal sám sebe. – Jez, když je čas k jídlu. A jdi, když je čas vydat se na cestu, jak říkal velbloudář.

První den všichni usnuli únavou, i Angličan. Santiago se octl daleko od něho, ve stanu s dalšími pěti mladíky, asi stejně starými jako on sám. Byli z pouště a chtěli, aby jim vyprávěl o velkých městech.

Santiago jim vykládal, co zažil jako pastýř, a zrovna chtěl začít o svých zkušenostech z práce ve sklenářství, když do stanu vstoupil Angličan.

„Celé ráno vás hledám,“ řekl a táhl ho ven. „Potřebuji, abyste mi pomohl najít Alchymistu.“

Nejdřív to zkoušeli sami. Takový Alchymista jistě žije jinak než ostatní lidé z oázy a je víc než pravděpodobné, že v jeho stanu nikdy nevyhasíná pec. Šli a šli, až si uvědomili, že oáza je mnohem větší, než si představovali, a že jsou tu stovky stanů.

„Promarnili jsme skoro celý den,“ řekl Angličan, když si sedli k jedné studni.

„Měli bychom se možná někoho zeptat,“ usoudil Santiago.

Angličan nechtěl, aby druzí znali důvod jeho přítomnosti v oáze, a tak se nemohl rozhodnout. Nakonec však souhlasil a požádal chlapce, který mluvil arabsky líp než on, aby to zkusil. Santiago přistoupil k nějaké ženě, která si přišla ke studni nabrat vodu do vaku z ovčí kůže.

„Dobré odpoledne, paní. Rád bych věděl, kde tu bydlí nějaký Alchymista,“ řekl Santiago.

Žena prohlásila, že o někom takovém nikdy neslyšela, a okamžitě odešla. Předtím však Santiaga upozornila, že nesmí hovořit s ženami v černém, protože ty jsou vdané. Musí respektovat Tradici.

Angličan byl nesmírně zklamaný. Taková cesta, a k ničemu. I chlapec zesmutněl; vždyť jeho společník také hledá svůj Osobní příběh. A takovému člověku celý Vesmír pomáhá, aby dosáhl svého cíle, tvrdil starý král. Ten se přece mýlit nemůže.

„Nikdy dřív jsem o alchymistech neslyšel,“ řekl Santiago. „Jinak bych se vám snažil pomoci.“

Angličanovi se zablesklo v očích.

„To je ono! Tady možná nikdo neví, co to vůbec alchymista je! Zeptejte se na člověka, který v oáze léčí všechny nemocné!“

Několik dalších černě oblečených žen přišlo ke studni pro vodu, ale Santiago se přes Angličanovo naléhání s žádnou nedal do řeči. Až se konečně objevil nějaký muž.

„Znáte někoho, kdo tu léčí nemocné?“ zeptal se Santiago.

„Všechny nemocné léčí Alláh,“ odpověděl muž a bylo vidět, že má z cizinců strach. „Vy hledáte čaroděje.“

Nato odříkal několik veršů z koránu a šel svou cestou.

Objevil se další muž. Byl už starší a nesl jen malé vědro. Santiago opakoval svou otázku.

„Proč takového člověka hledáte?“ odpověděl Arab další otázkou.

„Protože tady můj přítel putoval celé měsíce, aby ho našel,“ řekl chlapec.

„Pokud někdo takový v oáze je, pak musí být velice mocný,“ řekl po chvíli přemýšlení muž. „Ani kmenoví vůdci by ho v případě potřeby nemohli navštívit. Jen kdyby on sám tak rozhodl.

Počkejte na konec války. A pak jed'te s karavanou pryč. Nesnažte se vniknout do života oázy,“ dodal ještě, než odešel.

Angličan však zajásal. Jsou na jisté stopě.

Nakonec se objevila dívka oblečená jinak než černě. Na rameni nesla džbán, hlavu jí halil závoj, ale obličej měla odkrytý. Santiago k ní přistoupil, aby se zeptal na Alchymistu.

Tu najednou jakoby se zastavil čas a před ním jako by s veškerou silou vyvstala Duše světa. Když spatřil dívčiny černé oči a rty váhající mezi úsměvem a mlčením, porozuměl nejdůležitější a nejmoudřejší části Řeči, kterou mluví svět a které všichni lidé na Zemi ve svém srdci rozumějí. Je to Láska, cosi staršího než lidé sami a než sama poušť, co však se vždy znovu objeví s touž silou, setkají-li se někde dva páry očí tak jako tady u studny. Rty se nakonec rozhodly usmát, a to bylo znamení, na které chlapec bezděky tak dlouho v životě čekal a které hledal u ovcí a v knihách, ve sklenicích a v mlčení pouště.

Byla to ryzí řeč světa, bez jakéhokoli vysvětlování, protože Vesmír žádné vysvětlení k tomu, aby pokračoval svou cestou v nekonečném prostoru, nepotřebuje. Santiago v tu chvíli pochopil především to, že stojí tváří v tvář ženě svého života, a ona to určitě bez jediného slova věděla také. Byl si tím jist víc než čímkoli na světě, i kdyby mu třeba jeho rodiče a rodiče jeho rodičů tvrdili, že dřív, než se ožení, musí mít námluvy a zasnuby a peníze. To říkají ti, co snad nikdy nepoznali Univerzální řeč,

protože jakmile se do ní pohroužíme, snadno pochopíme, že vždycky je na světě jeden člověk, který čeká na svůj protějšek, ať uprostřed pouště nebo uprostřed velkoměsta. A když se tito lidé setkají a jejich zrak se zkříží, všechno minulé i budoucí ztrácí jakýkoli význam a existuje jen ta chvíle a ta neuvěřitelná jistota, že všechno pod sluncem je psáno touž Rukou. Rukou, která probouzí Lásku a která pro každého, kdo pod sluncem pracuje, odpočívá a hledá poklady, stvořila duši jemu blízkou. Jinak by sny lidského rodu neměly žádný smysl.

– Maktub, – pomyslel si chlapec.

Angličan vstal a zatřásl s ním:

„No tak, zeptejte se jí přece!“

Santiago přistoupil k dívce. Ta se znovu usmála a on její úsměv opětoval.

„Jak se jmenuješ?“ zeptal se.

„Fátima,“ odpověděla dívka se sklopenýma očima.

„Tak se jmenují některé ženy v zemi, odkud přicházím.“

„Je to jméno Prorokovy dcery,“ řekla Fátima. „Dostalo se tam s bojovníky.“

Ta jemná dívka mluvila o bojovnících s hrdostí. Angličan však ztrácel trpělivost, a Santiago se tedy zeptal na člověka, který léčí všechny nemoci.

„Je to člověk, který zná tajemství světa. Rozmlouvá s džiny pouště,“ odpověděla dívka.

Džinové byli démoni. A Fátima ukázala k jihu, k místu, kde ten zvláštní člověk žil.

Potom nabrala vodu do džbánu a odešla. Angličan zase odešel hledat Alchymistu. A Santiago pak dlouho seděl u studny a bylo mu jasné, že východní vítr mu kdysi přivál k tváři vůni ženy, kterou miloval ještě dřív, než se dozvěděl o její existenci, a že jeho láska k ní mu pomůže najít všechny poklady světa.

Nazítří se Santiago vydal ke studni a chtěl čekat na dívku. Ke svému údivu tam zastihl Angličana, jak poprvé zírá do pouště.

„Čekal jsem až do večera,“ řekl Angličan. „On přišel s prvními hvězdami. Pověděl jsem mu, co hledám. Zeptal se mě tedy, jestli už jsem přeměnil olovo ve zlato. Řekl jsem mu, že právě tomu se chci naučit.“

A on mě vyzval, abych to zkusil. To bylo všechno, co mi řekl: jděte a zkuste to.“

Santiago mlčel. Angličan podnikne tak dlouhou cestu a uslyší jen to, co už ví. Tu ho napadlo, že on sám dal z téhož důvodu starému králi šest ovcí.

„Tak to zkuste,“ řekl Angličanovi.

„Taky že to udělám. A začnu hned.“

Chvilí poté, co Angličan odešel, přišla Fátima se džbánem pro vodu.

„Rád bych ti řekl něco docela prostého,“ pravil chlapec. „Chci, abys byla mou ženou. Miluji tě.“

Dívce se rozlila voda ze džbánu.

„Budu na tebe čekat každý den. Putoval jsem pouští, abych našel poklad, který je někde poblíž pyramid. Válka byla pro mě kletbou. Ted' se stala požehnáním, protože ti mohu být nablízku.“

„Válka jednoho dne skončí,“ řekla dívka.

Santiago se zadíval na oázu s jejími datlovníky. Byl dřív pastýř. A tady je spousta ovcí. Fátima je důležitější než poklad.

„Bojovníci hledají své poklady,“ řekla dívka, jako by mu četla myšlenky. „A ženy v poušti jsou na své bojovníky hrdé.“

Pak si znovu nabrala do džbánu vodu a odešla.

Den co den čekal Santiago na Fátimu u studny. Pověděl jí o svém životě pastýře, o králi, o sklenářství. Spřátelili se a kromě té čtvrt-hodinky, kterou s ní trávil, mu celý den připadal nekonečně dlouhý. Když už byl v oáze skoro měsíc, Vůdce karavany svolal všechny své lidi.

„Nevíme, kdy válka skončí, a zatím nemůžeme jet dál,“ oznámil. „Boje se zřejmě protáhnou na dlouhou dobu, možná na celé roky. Na obou stranách jsou silní a stateční válečníci a bojovat v jednom i druhém vojsku je ctí. Není to válka, kde by na jedné straně byli dobří a na druhé zlí. Je to válka mezi silami, které zápasí o jednu a tutéž moc, a jakmile takový druh bojů jednou začne, trvá mnohem déle než jiné války – protože Alláh je na obou stranách.“

Lidé se rozešli. Santiago se odpoledne znovu sešel s Fátimou a pověděl jí o shromáždění.

„Když jsme se setkali podruhé,“ řekla Fátima, „pověděl jsi mi o své lásce. Pak jsi mluvil o tak krásných věcech, jako je Řeč a Duše světa. Tím vším se pomalu stávám částí tebe sama.“

Santiago poslouchal její hlas a zdál se mu krásnější než šumění větru v listech datlovníků. „Už dávno jsem tady u studny na tebe čekala. A nedokážu se rozpomenout na svou minulost, na Tradici, na to, jak se podle očekávání mužů mají chovat ženy z pouště. Odmalička jsem snila, že poušť mi přinese největší dar mého života. Ten dar se nakonec objevil, a jsi to ty.“

Santiago ji chtěl vzít za ruku. Ale Fátima dál třímala ucha džbánu.

„Pověděl jsi mi o svých snech, o starém králi a o pokladu. Pověděl jsi mi o znameních. Ničeho se tedy nebojím, protože právě znamení mi tě přivedla. A já jsem částí tvého snu, tvého Osobního příběhu, jak tomu říkáš.“

Proto chci, abys dál šel za tím, cos přišel hledat. Budeš-li muset čekat na konec války, dobře. Ale budeš-li muset odejít dřív,

jdi za svým příběhem. Písečné přesypy se mění s větrem, ale poušť zůstává stejná. Tak to bude i s naší láskou.

Maktub,“ řekla. „Mám-li být částí tvého Příběhu, jednoho dne se vrátíš.“

Santiago odcházel ze schůzky s Fátimou smutný. Vzpomínal si na lidi, které znal. Ženatí pastýři jen těžko přesvědčovali své manželky, že musejí stále putovat krajem. Láska si žádá přítomnost milované bytosti.

Nazítří se s tím svěřil Fátimě.

„Poušť nám odvádí naše muže a ne vždy je přivádí zpátky,“ řekla. „Zvykly jsme si na to. Oni pak dál existují v oblacích, z nichž neprší, ve zvířatech, ukrývají se mezi kameny, ve vodě, která štědře prýští ze země. Stávají se součástí všeho, stávají se Duší světa.“

Někteří se vracejí. To pak všechny ostatní ženy mají radost, protože i ti muži, na které čekají ony, se mohou jednoho dne vrátit. Dřív jsem jim při pohledu na ně jejich radost záviděla. Teď také budu mít na koho čekat.

Jsem žena z pouště a pyšním se tím. Chci, aby můj muž také putoval svobodně jako vítr rozvívajících duny. Chci také vidět svého muže v oblacích, ve zvířatech a ve vodě.“

Santiago se vydal za Angličanem. Chtěl mu povědět o Fátimě. S úžasem spatřil, že Angličan si vedle svého stanu postavil zvláštní pícku, na níž stála průsvitná nádoba. Angličan přikládal dříví a pohlížel do pouště. Oči jako by se mu leskly víc než v době, kdy četl jednu knihu za druhou.

„Tohle je první fáze mé práce,“ řekl Angličan. „Musím oddělit nečistou síru. Nesmím se přitom bát nezdaru. Právě strach z nezdaru mi až dosud bránil pokusit se o Velké dílo. Teprve teď začínám to, co jsem mohl podniknout už před deseti lety. Jsem ale rád, že jsem na to nečekal dvacet let.“

A dál přikládal na oheň a pohlížel do pouště. Santiago s ním nějaký čas zůstal, dokud se poušť s večerním světlem nezačala zbarvovat do růžova. Tu pak pocítil velikou touhu tam jít a zjistit, jestli ticho může odpovědět na jeho otázky.

Nějakou dobu šel nazdařbůh tak, aby měl datlovníky z oázy pořád na očích. Naslouchal větru a pod nohama cítil kamení. Občas našel mušli a uvědomoval si, že v dávných dobách bývala ta poušť velikým mořem. Pak si sedl na kámen a nechal se hypnotizovat obzorem před sebou. Nedokázal pochopit Lásku bez pocitu přivlastnění; Fátima však byla žena z pouště a právě poušť ho to mohla naučit.

Seděl dál a na nic nemyslel, až najednou nad sebou vytušil jakýsi pohyb. Podíval se k obloze a uviděl, jak vysoko nahoře létají dva krahujci.

Začal je pozorovat, díval se, jaké kresby na obloze vytvářejí. Vypadalo to chaoticky, ale tušil v tom nějaký smysl, který však nedokázal pochopit. Rozhodl se tedy sledovat očima každý jejich pohyb, snad se mu z toho podaří něco vyčíst. Snad mu poušť ukáže, co je to láska bez přivlastňování.

Začal být ospalý. Srdce však žádalo, aby nespal: má se naopak odevzdat. – Vnikám právě do Řeči světa a na této Zemi všechno dává smysl, dokonce i let ptáků, – říkal si. A byl rád, že je plný lásky k Fátimě.

– Když člověk miluje, je všechno ještě smysluplnější, – uvažoval.

Jeden krahujec se znenadání spustil níž a napadl druhého. V tom okamžiku vyvstala Santiagovi před očima blesková vidina: vojsko, které s taseným mečem vtrhne do oázy. Vidina ihned zmizela, ale vylekala ho. Slyšel vyprávět o preludech a sám už nějaké viděl: jsou to přání, která se zhmotní na písku pouště. On ale si přeče nepřeje, aby nějaké vojsko napadlo oázu.

Chtěl na to zapomenout a vrátit se ke svému rozjímání. Sna-

žil se znovu soustředit na růžovou poušť a na kamení. Něco v srdci mu však nedopřávalo klidu.

„Neustále sleduj znamení,“ řekl mu starý král. A Santiago zaletěl v myšlenkách k Fátimě. Vzpomněl si na to, co viděl, a tušil, že k tomu má brzy dojít.

Jen těžko se vymaňoval z vytržení, do něhož upadl. Vstal a pustil se směrem k datlovníkům. Zas jednou porozuměl, jak mnohá jazyky věci promlouvají: tentokrát však jistota je v poušti a oáza se změnila v nebezpečí.

Velbloudář seděl pod datlovníkem a také se díval na západ slunce. Uviděl Santiaga, jak se vynořil za písečným přesypem.

„Blíží se vojsko,“ řekl Santiago. „Měl jsem vidění.“

„Poušť stále naplňuje srdce člověka vidinami,“ odpověděl velbloudář.

Ale Santiago mu pověděl o krahujících: pozoroval jejich let, když tu náhle se pohroužil do Duše světa.

Velbloudář zůstal klidný; chápal, o čem Santiago mluví. Věděl, že jakákoli věc na povrchu zemském může vypovídat o všem, co existuje. Kdyby otevřel knihu na kterékoli stránce nebo četl z ruky, z karet, z letu ptáků nebo z čehokoli jiného, kdokoli by tu mohl najít spojitost s tím, co právě prožívá. Ve skutečnosti však to neukazují věci; to lidé v pohledu na věci odhalují způsob, jak proniknout do Duše světa.

V poušti bylo plno lidí, kteří se živili tím, že do Duše světa mohli proniknout bez nesnází. Byli to hadači, a ženy a starci se jich obávali. Bojovníci se s nimi zřídka kdy radili, protože nelze jít do bitvy a přitom vědět, kdy má člověk zemřít. Bojovníci měli raději vzrušení z boje a neznámo; budoucnost byla napsána Alláhem, a ať už On napsal cokoli, bylo to vždy pro blaho člověka. Bojovníci tedy žili jen přítomností, protože ta byla plná překvapení, a oni museli dávat pozor na spoustu věcí: kde je nepřítelův

meč, kde je jeho kůň, kam vést příští ránu, aby si člověk zachránil život.

Velbloudář nebyl bojovník a už několik hadačů žádal o radu. Někteří měli pravdu, jiní se mýlili. Až jednou ten nejstarší (a nejobávanější) z nich se velbloudáře zeptal, proč ho tolik zajímá jeho budoucnost.

„Abych mohl něco dělat,“ odpověděl velbloudář. „A změnit to, co bych nerad, aby se stalo.“

„Pak to ale nebude tvoje budoucnost,“ podotkl hadač.

„Možná tedy chci znát svou budoucnost, abych se mohl připravit na to, co přijde.“

„Má-li to být dobré, bude to příjemné překvapení,“ řekl hadač. „Má-li to být špatné, budeš trpět o hodně dřív, než k tomu dojde.“

„Chci znát budoucnost, protože jsem člověk,“ řekl mu konečně velbloudář. „A lidé žijí pro svou budoucnost.“

Hadač chvíli mlčel. Jeho specialitou byly hůlky, které vrhal na zem a pak z jejich rozložení vykládal osud. Ted' však hůlky zabalil do šátku a znovu je schoval do kapsy.

„Vydělávám si na živobytí tím, že hádám lidem budoucnost,“ řekl. „Znám taje hůlek a vím, jak jich použít, abych pronikl do onoho prostoru, kde je vše psáno. Tam mohu číst minulost, objevit, co už bylo zapomenuto, a porozumět znamením přítomnosti.“

Když mě lidé žádají o radu, nečtu budoucnost; já ji hádám. Protože budoucnost patří Bohu a jen on ji za mimořádných okolností odhalí. A jak že tu budoucnost dokážu uhádnout? Skrze znamení z přítomnosti. To tajemství spočívá v přítomnosti; soustředíš-li se na přítomnost, budeš ji moci zlepšit. A zlepšíš-li přítomnost, potom i to, co se stane, bude lepší. Zapomeň na budoucnost a proživej každý den svého života podle naučení Zákona a v důvěře, že Bůh pečuje o své děti. Každý den v sobě nese Věčnost.“

Velbloudář chtěl ještě vědět, za jakých okolností Bůh dovolí vidět budoucnost.

„Když On sám ji ukáže. Bůh ukazuje budoucnost zřídka, a to z jediného důvodu: je to taková budoucnost, která byla psána, aby byla změněna.“

Bůh tomu mládenci ukázal budoucnost, přemýšlel velbloudář. Chce tedy, aby ten hoch byl jeho nástrojem.

„Jdi si promluvit s kmenovými vůdci,“ řekl mu. „Řekni jim o bojovnicích, kteří se blíží.“

„Vysmějí se mi.“

„Jsou to mužové pouště, a ti jsou na znamení zvyklí.“

„Pak už to musejí vědět.“

„Nedělají si s tím starosti. Věří, že mají-li znát něco, co by jim Alláh rád sdělil, přijde jim to někdo říct. Už se to stalo mnohokrát. Dnes je ale řada na tobě.“

Santiago si vzpomněl na Fátimu. A rozhodl se jít za kmenovými vůdci.

„Přináším znamení z pouště,“ řekl strážci, který stál před vchodem do ohromného bílého stanu uprostřed oázy. „Chci mluvit s vůdci.“

Strážce nic neřekl. Šel dovnitř a dlouho se nevracel. Pak vyšel s nějakým mladým, bíle a zlatě oblečeným Arabem. Santiago mu pověděl všechno, co viděl. Arab ho požádal, ať chvíli počká, a zase šel dovnitř.

Setmělo se. Vycházeli a přicházeli Arabové a obchodníci. Pomalu zhasínaly ohně a oáza tichla jako poušť. Jenom světlo ve velkém stanu svítilo dál. Po celou tu dobu Santiago myslel na Fátimu a pořád se nemohl vyznat v tom, co mu odpoledne řekla.

Konečně po mnoha hodinách čekání mu strážce řekl, aby šel dál.

To, co spatřil, ho nadchlo. Nikdy by nevěřil, že uprostřed pouště může existovat takový stan. Zem pokrývaly nejkrásnější koberce, po jakých kdy chodil, a ze stropu visely žluté tepané lustry se zářícími svíčkami. Kmenoví vůdci seděli vzadu v polokruhu, paže a nohy položené na hedvábných, bohatě vyšíváných polštářích. Sluhové přicházeli a odcházeli se stříbrnými podnosy plnými čaje a koření. Někteří z nich měli za úkol udržovat žhavé uhlíky v dýmkách nargilé. Jemná vůně kouře prosycovala vzduch.

Bylo tam osm vůdců, ale Santiago hned poznal, kdo z nich je nejvýznamnější: bíle a zlatě oděný Arab, sedící uprostřed půlkruhu. Vedle sebe měl mladíka, s nímž už Santiago mluvil předtím.

„Kdo je ten cizinec, který hovoří o znameních?“ zeptal se jeden z vůdců a podíval se na něho.

„To jsem já,“ odpověděl a vyprávěl, co viděl.

„A proč by to poušť říkala cizinci, když ví, že tu žijeme už po mnohá pokolení?“ prohlásil další kmenový vůdce.

„Protože moje oči ještě nepřivykly poušti,“ odpověděl Santiago. „A zrovna tak mohu vidět věci, které oči už příliš zvyklé nevidí.“

– Protože vím o Duši světa, – pomyslel si. Nic však neřekl, protože v něco takového Arabové nevěří.

„Oáza je neutrální území. Oázu nikdo nepřepadne,“ pravil třetí kmenový vůdce.

„Říkám jen to, co jsem viděl. Nechcete-li tomu věřit, tak nic nepodnikajte.“

Ve stanu se rozhostilo hluboké mlčení, po němž následovala vzrušená debata mezi kmenovými vůdci. Mluvili arabským dialektem, jemuž Santiago nerozuměl, když však dal najevo, že chce odejít, jeden ze strážců mu řekl, aby zůstal. Santiago pocítil strach; znamení sdělovala, že něco není v pořádku. Zamrzelo ho, že o tom vůbec s velbloudářem mluvil.

Najednou se onen stařec uprostřed takřka neznatelně usmál a Santiago se uklidnil. Stařec se debaty neúčastnil a dosud nepronesl ani jediné slovo. Santiago však už si zvykl na Řeč světa, a tak pocítil, jak ovzduší ve stanu křížem krážem rozdechává Mír. Tušení mu napovídalo, že jednal správně, když přišel.

Diskuse skončila. Všichni se na nějaký čas odmlčeli a poslouchali, co říká stařec. Ten se pak otočil k Santiagovi: tentokrát se však tvářil chladně a cize.

„V jedné daleké zemi před dvěma tisíci let hodili do studny a prodali do otroctví muže, který věřil snům,“ pravil stařec. „Naši kupci ho koupili a přivedli do Egypta. A všichni víme, že ten, kdo věří snům, je umí také vykládat.“

– Přestože ne vždy je dokáže uskutečnit, – pomyslel si Santiago při vzpomínce na starou cikánku.

„Díky faraónovým snům o hubených a tlustých kravách uchránil ten muž Egypt před hladem. Jmenoval se Josef. Byl rovněž cizincem v cizí zemi, tak jako ty, a byl asi stejně stár.“

Mlčení se protahovalo. Starcovy oči zůstávaly chladné.

„Vždy jsme se řídili Tradicí. Tradice tenkrát odvrátila od Egypta hlad a učinila jej nejbohatším mezi národy. Tradice učí, jak mají mužové putovat pouští a jak mají vdávat své dcery. Tradice praví, že Oáza je neutrální území, protože Oázy existují na obou stranách a jsou zranitelné.“

Nikdo starce nepřerušil ani jediným slovem.

„Tradice však také praví, abychom věřili poselstvím z pouště. Poušť nás naučila všemu, co víme.“

Stařec pokynul a všichni Arabové povstali. Shromáždění končilo. Dýmky byly uhašeny a strážci se postavili do pozoru. Santiago se chystal k odchodu, ale stařec ještě dodal:

„Zítra zrušíme dohodu, která praví, že nikdo v oáze nesmí u sebe mít zbraň. Po celý den budeme očekávat nepřátele. Až slunce klesne k obzoru, muži mi zbraně opět vrátí. Za každých deset zabitých nepřátel dostaneš zlaťák.“

Zbraně však nelze pozdvihnout, a pak jim nedopřát bitvy. Jsou stejně rozmarné jako poušť, a kdybychom je tomu navykli, příště by se jim do boje nechtělo. Pokud by žádná z nich nebyla zítra použita, dopadne aspoň na tebe.“

Jen úplněk osvětloval oázu, když chlapec vyšel ven. Ke stanu to měl asi dvacet minut chůze.

Události ho polekaly. Pohroužil se do Duše světa a cenou za to, že všemu uvěřil, má být jeho vlastní život. Vysoká sázka. Vsa-dil však vysoko už tenkrát, když prodal ovce a vydal se za svým Osobním příběhem. A jak říká velbloudář, zemřít zítra lze stej-ně tak dobře jako kdykoli jindy. Každý den může sloužit k životu nebo k tomu, abychom svět opustili. Vše závisí na jediném slově: – Maktub.

Kráčel tiše. Ničeho nelitoval. Zemře-li zítra, bude to proto, že Bůh nechce budoucnost změnit. Zemře však až poté, co se pře-plavil přes průliv, co pracoval ve sklenářství, poznal mlčení pou-ště a oči Fátimy. Od té doby, co odešel z domova, prožívá naplno každický den. Zemře-li zítra, nic už se nezmění na tom, že jeho oči viděly mnohem víc než oči jiných pastýřů, a Santiago byl na to pyšný.

Pojednou cosi zaburácelo a mocný náraz jakési podivné vi-chřice ho srazil na zem. Před ním se vzepjal ohromný bělouš a hrozivě zařičel. Chlapec skoro nerozeznával, co se děje, ale jakmile prach trochu sedl, zmocnil se ho dosud nepoznaný děs. Na koni seděl černě oděný jezdec se sokolem na levém rameni. Na hlavě měl turban a celý obličej až na oči mu halil šátek. Vy-padal jako posel z pouště, ale síla jeho osobnosti předčila vše, co kdy Santiago zažil.

Podivný jezdec vytasil ohromný zakřivený meč, který měl připevněný k sedlu. Ocel se zaleskla ve světle měsíce.

„Kdo se to opovážil číst z letu krahujců?“ ozval se hlas tak

mocný, že se to snad rozlehlo mezi všemi padesáti tisíci datlov-níky Al-Fajjúmu.

„Já jsem se opovážil,“ řekl Santiago a okamžitě si vzpomněl na obraz svatého Jakuba Maurobijce na bílém koni, vzpínajícím se nad nevěřícími u svých nohou. Přesně tak to vypadalo. Je-nomže teď byla situace opačná.

„Já jsem se opovážil,“ opakoval a sklonil hlavu, aby přijal úder meče. „Mnoho životů bude zachráněno, protože vy jste nepočítali s Řečí světa.“

Meč však nedopadl. Cizincova ruka pomalu klesala, až se špička čepele dotkla Santiagova čela. Byla tak ostrá, že vytryskla kapka krve.

Jezdec se ani nepohnul. Stejně tak Santiago. Vůbec ho nena-padlo pokusit se o útek. V srdci pocítil zvláštní radost: zemře pro svůj Osobní příběh. A pro Fátimu. Znamení tedy byla pravdivá. Tu stojí Nepřítel, a kvůli tomu není třeba bát se smrti, protože existuje Duše světa. Za chvíli se stane její částí. A zítra se k ní připojí i Nepřítel.

Cizinec však jenom dál držel meč na jeho čele.

„Proč jsi četl z letu ptáků?“

„Četl jsem jenom to, co ptáci chtěli povědět. Chtějí zachránit oázu a vy zemřete. Mužů v oáze je víc než vás.“

Meč setrval na jeho čele.

„Kdo jsi, abys měnil osud určený Alláhem?“

„Alláh učinil vojska a učinil také ptáky. Alláh mi ukázal řeč ptáků. Vše bylo psáno touž Rukou,“ řekl Santiago, který si vzpo-mněl na velbloudářova slova.

Cizinec konečně odtáhl meč z jeho čela. Santiagovi se trochu ulevilo, ale utéci nemohl.

„Pozor na věštby,“ řekl cizinec. „Je-li něco psáno, nelze se to-mu vyhnout.“

„Viděl jsem jenom vojsko,“ namítl Santiago, „neviděl jsem výsledek bitvy.“

Jezdce jeho odpověď zřejmě uspokojila, ale dál držel v ruce meč.

„Co dělá cizinec v cizí zemi?“

„Hledám svůj Osobní příběh. Něco, co vy nikdy nepochopíte.“

Jezdec zasunul meč do pochvy a sokol na jeho rameni vyrazil podivný skřek. Santiago si trochu oddechl.

„Musel jsem vyzkoušet tvoji odvahu,“ řekl cizinec. „Odvaha je nejdůležitější vlastností toho, kdo hledá Řeč světa.“

Santiago užasl. Ten člověk mluví o něčem, co málokdo zná.

„Nikdy nesmíme polevit, i když dojdeme tak daleko,“ pokračoval cizinec. „Poušť musíme milovat, ale nikdy jí nesmíme plně důvěřovat. Neboť poušť je zkouškou pro všechny muže: ověřuje každý krok a zabíjí nepozorné.“

Jeho slova připomínala Santiagovi starého krále.

„Pokud sem bojovníci vpadnou a ty do západu slunce nepřijdeš o hlavu, vyhledej mě,“ řekl cizinec.

Táž ruka, která třímala meč, uchopila bičík. Kůň se znovu vzepjal a zvrátil oblak prachu.

„Kde vás najdu?“ vykřikl ještě Santiago za vzdalujícím se jezdcem.

Ruka s bičíkem ukázala směrem k jihu.

Santiago se setkal s Alchymistou.

Mezi datlovníky Al-Fajjúmu bylo příštího dne dva tisíce ozbrojených mužů. Dřív než dostoupilo slunce k zenitu, objevilo se na obzoru pět set bojovníků. Jezdci vjeli do oázy ze severu; vypadali mírumilovně, avšak v bílých burnusech měli ukryté zbraně. Jakmile dospěli k velkému stanu uprostřed Al-Fajjúmu, vytáhli jatagany a pušky. A přepadli prázdný stan.

Muži z oázy jezdce z pouště obklíčili. Za půl hodiny leželo na zemi čtyři sta devadesát devět těl. Děti byly na druhém konci datlovníkového háje a nic neviděly. Ženy se modlily za své muže ve stanech a také nic neviděly. Kdyby nebylo těch rozsetých těl, oáza by žila všedním dnem.

Jen jediný bojovník byl ušetřen, velitel oddílu. Odpoledne ho předvedli před kmenové vůdce, kteří se ho zeptali, proč porušil Tradici. Jeho muži, odpověděl velitel, vyčerpáni tolika dny bojů, měli hlad a žízeň; proto se rozhodli přepadnout oázu, aby mohli znovu zahájit boj.

Kmenový vůdce prohlásil, že s bojovníky cítí, ale Tradice nesmí být nikdy porušena. Jediné, co se v poušti mění, jsou duny, když vane vítr.

Pak odsoudil velitele k potupné smrti. Místo aby ho zabili ocelí či kulkou, oběsili ho na datlovníku už rovněž mrtvém. Tělo se kývalo v pouštním větru.

Kmenový vůdce nechal zavolat cizince a dal mu padesát zlaťáků. Pak znovu připomněl příběh Josefa v Egyptě a požádal Santiaga, aby se stal v oáze Rádcem.

Když slunce docela zapadlo a začaly se objevovat první hvězdy (moc nesvítily, protože byl ještě úplněk), vydal se Santiago směrem k jihu. Byl tam jenom jeden stan a nějací Arabové, kteří šli kolem, tvrdili, že to místo je plné džinů. Santiago si však sedl a dlouho čekal.

Alchymista se objevil, až když byl měsíc vysoko. Přes rameno nesl dva mrtvé krahujce.

„Tady jsem,“ řekl Santiago.

„Neměl bys tu být,“ odpověděl Alchymista. „Nebo snad tvým Osobním příběhem bylo dojít sem?“

„Mezi kmeny se bojuje. Přes poušť se jít nedá.“

Alchymista sesedl z koně a pokynul Santiagovi, aby s ním šel do stanu. Byl to stan stejný jako všechny ostatní, které dosud v oáze viděl – s výjimkou toho ústředního, zařízeného s pohádkovým přepychem. Santiago se ohlížel po alchymistických přístrojích, ale nic neviděl. Byla tu jen hromádka knih, ohniště a koberce plné záhadných kreseb.

„Posad' se, uvařím čaj,“ řekl Alchymista. „A sníme spolu tyhle krahujce.“

Santiago se zmocnilo podezření, že jsou to titíž ptáci, které viděl předešlého dne, ale neřekl ani slovo. Alchymista rozdělal oheň a zakrátko už se vábná vůně masa linula stanem. Předčila i vůni vodní dýmky.

„Proč jste se chtěl se mnou sejít?“ zeptal se Santiago.

„Kvůli znamení,“ odpověděl Alchymista. „Vítr mi pověděl, že přijdeš. A že budeš potřebovat pomoc.“

„To nejsem já. Je to jiný cizinec, ten Angličan. To on vás hledal.“

„Ten musí najít ještě něco jiného, dřív než najde mne. Je ale na dobré cestě. Začal se dívat do pouště.“

„A já?“

„Když člověk opravdu něco chce, celý Vesmír se spojí, aby svůj sen dokázal uskutečnit,“ opakoval Alchymista slova starého krále. Santiago porozuměl. Další člověk vstoupil na jeho cestu, aby ho vedl k jeho Osobnímu příběhu.

„Vy mě tedy budete učit?“

„Ne. Ty už víš všechno, co potřebuješ. Ukážu ti jenom, kudy se dostaneš k pokladu.“

„Mezi kmeny se bojuje,“ opakoval Santiago.

„Já se v poušti vyznám.“

„Svůj poklad už jsem našel. Mám velblouda, peníze ze sklenářství a padesát zlatáků. V mé zemi by ze mě byl boháč.“

„Nic z toho však není blízko pyramid,“ namítl Alchymista.

„Mám Fátimu. Je to poklad větší než všechno, co jsem dokázal nashromáždit.“

„Ani ona není blízko pyramid.“

Mlčky snědli krahujce. Alchymista otevřel láhev a nalil Santiagovi červenou tekutinu. Bylo to víno, jedno z nejlepších, jaké vůbec kdy pil. Zákon však víno zakazoval.

„Zlo není to, co vchází člověku do úst,“ pravil Alchymista. „Zlo je to, co z nich vychází.“

Santiago se rozveselil. Alchymista mu však naháněl strach. Posadili se před stan a pohlíželi na zář měsíce, v níž bledl svit hvězd.

„Pij, ať se trochu rozptýlíš,“ řekl Alchymista, když si všiml, že je chlapec čím dál veselejší. „Odpočiň si jako bojovník, který vždy před bitvou odpočívá. Nezapomeň však, že tvé srdce je tam, kde je tvůj poklad. A že tvůj poklad musí být nalezen, aby všechno to, co jsi cestou objevil, mohlo mít smysl.“

Zítřejší prodej velblouda a kup si koně. Velbloud je zrádný: ujde tisíce kroků a nejeví známky únavy. Zčista jasna však poklekne a pojde. To kůň se unaví poněkud. A ty budeš vždycky vědět, co od něj můžeš chtít, anebo vytušíš, kdy asi padne.“

Příštího večera stál chlapec u Alchymistova stanu s koněm. Po chvíli čekání se Alchymista objevil na svém bělouši, se sokolem na levém rameni.

„Ukaž mi život v poušti,“ řekl Alchymista. „Jen ten, kdo najde život, může nalézat poklady.“

Vydali se po písčinách ještě ozařování měsícem. – Nevím, jestli se mi podaří najít život v poušti, – dumal Santiago, – ještě se tu nevyznám. Nejraději by se otočil a řekl to Alchymistovi, ale měl z něho strach. Dojeli ke kamenitému místu, kde předtím uviděl krahujce; teď tu panovalo jen ticho a vítr.

„Neumím najít v poušti život,“ řekl Santiago. „Vím, že tu je, ale najít jej neumím.“

„Život přitahuje život,“ odpověděl Alchymista.

A chlapec pochopil. Okamžitě popustil koni uzdu, a ten volně vykročil po kamení a písku. Kráčel tak asi půl hodiny a Alchymista jej mlčky následoval. Datlovníky z oázy už jim zmizely z očí, viděli jen obrovský měsíc na nebi a stříbřitě zářící skály. Tu najednou na místě, kde předtím nikdy nebyli, se Santiagův kůň zastavil.

„Tady je život,“ řekl Santiago Alchymistovi. „Já řeč pouště neznám, ale můj kůň zná řeč života.“

Sesedli. Alchymista nic neříkal. Pomalu šel a rozhlížel se po kamení. Náhle zůstal stát a opatrně se sehnul. Mezi kameny zela díra; Alchymista tam strčil nejdřív ruku k zápěstí, pak celou paži až k rameni. Vevnitř se cosi hýbalo a Alchymistovy oči – nic víc než oči Santiago vidět nemohl – se úsilím a napětím přivřely. Paže jako by zápasila s něčím, co bylo v díře. Tu ale prudkým

skokem, který Santiaga vyděsil, Alchymista ruku vytáhl a napřimil se. Za ocas držel hada.

Také Santiago sebou prudce škubl, ale směrem vzad. Had se ustavičně zmítal a jeho hučení a sykot protínaly ticho pouště. Byl to brejlovec, jehož jed může usmrtit člověka v několika minutách.

– Pozor, jed, – blesklo chlapci hlavou. Ale Alchymista přece strčil ruku do díry a had už ho jistě uštkl. Alchymista však zůstal klidný. Je prý mu dvě stě let, říkal Angličan. Už zřejmě ví, jak zacházet s hady v poušti.

Santiago ho pozoroval, jak jde ke koni a vytahuje dlouhý zahnutý meč. Tím narýsoval na zemi kruh a hada dal doprostřed. Plaz se okamžitě utišil.

„Nemusíš se bát,“ řekl Alchymista. „Ten se odsud nehne. A ty jsi objevil v poušti život, znamení, na které jsem čekal.“

„Proč je to tak důležité?“

„Protože kolem pyramid je samá poušť.“

O pyramidách nechtěl Santiago slyšet. Od včerejšího večera mu bylo těžko a smutno u srdce. Protože jít hledat poklad znamenalo opustit Fátimu.

„Povedu tě pouští,“ řekl Alchymista.

„Chci zůstat v oáze,“ namítl Santiago. „Už jsem našel Fátimu. Ta je pro mě cennější než poklad.“

„Fátima je žena pouště,“ odpověděl Alchymista. „Víš, že muži musejí odejít, aby se mohli vrátit. Ona už svůj poklad našla: tebe. Teď čeká, že zase ty najdeš, co hledáš.“

„A co když se rozhodnu zůstat?“

„Budeš Rádce oázy. Máš dost zlata, aby sis koupil mnoho ovcí a velbloudů. Oženíš se s Fátimou a první rok budete velice šťastní. Ty se naučíš milovat poušť a poznáš každý z padesáti tisíc datlovníků. Budeš sledovat, jak rostou a svědčí o neustále proměnlivém světě. A pořád víc budeš rozumět znaméním, protože poušť je učitel ze všech nejlepších.“

Druhý rok si vzpomeneš, že existuje poklad. Znamení ti to začnou naléhavě připomínat, a ty se budeš snažit si jich nevšímat. Svých znalostí budeš používat jen pro blaho oázy a jejích obyvatel. Kmenoví vůdci ti za to budou vděční. Velbloudi ti přinesou bohatství a moc.

I třetí rok k tobě budou znamení promlouvat o tvém pokladu a Osobním příběhu. Celé noci prochodíš po oáze a z Fátimy se stane smutná žena, protože to ona způsobila, žeš přerušil svou cestu. Ty však jí dáš lásku a ta bude opětována. Vzpomeneš si, že ona tě nikdy nežádala, abys zůstal, protože žena pouště umí na svého muže čekat. Proto ji nebudeš obviňovat. Ale mnoho nocí prochodíš po písku pouště a mezi datlovníky a budeš říkat, žeš možná měl jít dál, víc věřit své lásce k Fátimě. Protože to, co tě zdrželo v oáze, byl tvůj vlastní strach, že by ses už nevrátil. V té době ti znamení ukáží, že tvůj poklad je pohřben navždy.

Čtvrtý rok tě znamení opustí, protože jsi je nechtěl poslechnout. Kmenoví vůdci to pochopí a ty budeš zbaven své funkce. To už z tebe bude bohatý obchodník s mnoha velbloudy a spoustou zboží. Po zbytek svých dní však budeš bloudit mezi datlovníky a po poušti s vědomím, že jsi nenaplnil svůj Osobní příběh a že teď už je na to příliš pozdě.

A nikdy nepochopíš, že láska nikdy člověku nebrání jít za Osobním příběhem. Pokud k tomu dojde, pak to není opravdová láska, ta, která mluví Řečí světa.“

Alchymista smazal narýsovaný kruh a had hbitě zmizel mezi kamením. Santiago si vzpomněl na Sklenáře, který si vždycky přál vydat se do Mekky, a na Angličana, který hledal nějakého alchymistu. Pomyslel na ženu, která důvěřovala poušti a poušť jí jednoho dne přivedla muže, jehož toužila milovat.

Nasedli na koně a tentokrát jel chlapec za Alchymistou. Vítr